

Legislativní novinky 2014

se dotýkají téměř každého

Od 1. ledna 2014 vstoupil v účinnost nový občanský zákoník, zákon o obchodních korporacích, zákon o veřejných rejstřících a řada dalších doprovodných zákonů. Jde o jednu z nejzásadnějších změn soukromého práva v Česku za posledních padesát let. Změny se dotknou takřka všech občanů České republiky. Jaké hlavní změny tedy nové paragrafy přináší?

Občanský zákoník ruší nesvéprávnost

V Česku je zhruba 28 tisíc lidí zbavených svéprávnosti. Ti se od Nového roku dočkají posílení svých práv. „Ve svéprávnosti půjde člověka nově pouze omezit, nikoliv ho jí zbavit, a to při vážné duševní poruše, na určitý čas a jen rozhodnutím soudu. Zavádí se institut nápomoci při rozhodování. Soudu je tak umožněno neomezovat člověka ve svéprávnosti, ale může mu ustanovit osobu, která za tohoto člověka nebude právně jednat, ale jen pomáhat v běžných činnostech,“ vysvětlil Jiří Hartmann z advokátní kanceláře Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři.

Pracovní smlouva až po dokončení povinné školní docházky

Zákoník práce uvádí, že pracovní smlouvu může uzavřít osoba, která dosáhne věku 15 let, ovšem zaměstnavatel nesmí sjednat jako den nástupu do práce den, který by předcházela dni, kdy bude ukončena povinná docházka.

„Nově nezletilý může uzavřít pracovní smlouvu až po dokončení povinné docházky. Dále bude upraveno právo zákonného zástupce nezletilého zaměstnance, který nedovršil věk 16 let, rozvázat jeho pracovní poměr nebo obdobný vztah založený jinou než pracovní smlouvou, a to v případě, že to bude v zájmu nezletilého,“ řekl Hartmann.

Vysoké pokuty pro manažery

Nová úprava přináší velmi citelné ekonomické sankce. Například pokud manažer porušením svých povinností přivede společnost do insolvence, může být nucen vrátit své výdělky za poslední dva roky. Zavádí se také ručení manažerů za dluhy společnosti, a dokonce mohou být přímo potrestáni i zákazem členství v představenstvu či dozorčí radě až na tři roky. Na druhé straně, pokud jednatel prokáže, že jednal v dobré víře, v zájmu společnosti a zohlednil všechny potřebné informace, bude jeho jednání považováno za řádné, i kdyby byla společností přivozena újma.

Společnost s ručením omezeným za korunu

S novým občanským zákoníkem souhlasí 72 procent podnikatelů, věří, že novinky budou pozitivní. Výrazná změna čeká také nejoblíbenější právní formu společnosti v České republice – společnost s ručením omezeným. Od 1. ledna dochází ke snížení minimálního povinného kapitálu ze dvou set tisíc korun na jednu korunu. „Lze přesto doporučit, aby zakladatelé společností uvažovali o vyšším kapitálu než o minimálním. Zejména z důvodu, aby zvýšili důvěru obchodních partnerů ke společnosti,“ doporučuje Hartmann. Značně jednodušší bude převádění obchodních podílů na jiné společníky, ale i na třetí osoby. „Každý společník bude moci převést svůj podíl ve společnosti na jiného společníka i bez souhlasu valné hromady. Se souhlasem valné hromady bude moci společník převést svůj podíl na jakoukoli třetí osobu,“ vysvětluje Hartmann.

Úpravy starých smluv

Obecně platí, že smlouvy se řídí právní úpravou platnou v den jejich uzavření. „Doporučuji provést audit smluv, které budou účinné i po 1. lednu 2014, a zvážit, zda není výhodnější je přizpůsobit nové právní úpravě. Posílení smluvní volnosti je vyváženo důrazem na ochranu slabší strany. Dochází proto k výslovné úpravě lichvy, neúměrného zkrácení, smluv uzavíraných adhezním způsobem, překvapivých ujednání v obchodních podmínkách a podobně,“ říká Hartmann.

Nájemní smlouva nemusí mít písemnou formu

Nájemní smlouvy se budou řídit novou právní úpravou, i když byly uzavřeny před 1. lednem 2014. Současný občanský zákoník předepisuje řadu obligatorních náležitostí nájemní smlouvy, přičemž v případě absence jedné z povinných náležitostí je smlouva považována za absolutně neplatnou. V novém občanském zákoníku stačí, aby strany dostatečně určily předmět nájmu. Smlouva nemusí mít ani písemnou formu.

Další zásadní novinkou je založení práva bývalého nájemce požadovat v určitých případech náhradu za takzvané převzetí zákaznické základny. Toto právo na určitý typ odškodnění má nájemce jen tehdy, skončí-li jeho nájem výpovědí ze strany pronajímatele a nejedná-li se o výpověď pro porušení smlouvy. Právo na náhradu je možné uplatnit vůči pronajímateli v případě, kdy on sám nebo nový nájemce získal prospěch z předchozí činnosti nájemce.

Z manželů budou obchodníci

V rodinném právu k zásadním změnám nedochází. V podstatě jedinou velkou změnou je zavedení rodinného závodu. Rodinný závod je charakterizován jako speciální typ obchodního závodu, kde spolu pracují manželé, jejich příbuzní až do třetího stupně nebo osoby sešvagřené až do druhého stupně. Může se ale jednat i o osoby, které trvale pracují pro rodinu, tedy ty, kdo se pravidelně starají o chod společné domácnosti. Účelem tohoto institutu je poskytnout členům rodiny určitou ochranu. Změny nastanou také u rozvodů, kdy budou moci manželé podat společný návrh na rozvod manželství.

Dědit mohou i prarodiče

Nově bude možné v poslední vůli stanovit dědice svých dědiců majetku. Zároveň se rozšíří okruh dědiců. Dědit budou moci i prarodiče zemřelého nebo jeho sestřenice a bratrance. Od ledna může každý občan sepsat dědickou smlouvu a upravit podmínky své závěti. Například odkáže majetek synovi jen v případě, že vystuduje vysokou školu. „Zároveň dochází ke vzniku takzvaného svěřeneckého fondu, kdy rodiče budou moci převést část majetku do tohoto fondu, o který se bude starat správce. Děti budou moci majetek převzít po dovršení 18 let,“ uzavírá Jiří Hartmann z advokátní kanceláře Hartmann, Jelínek, Fráňa a partneři. (red) ■

Bankovní smlouvy v novém srozumitelně a nic pod čarou

Srozumitelnost, žádné překvapivé informace drobným písmem a možnost vypovědět smlouvu při změnách všeobecných podmínek.

Tyto tři hlavní změny přináší nový občanský zákoník v oblasti bankovních smluv. Klienti tím získají větší ochranu proti nekalým praktikám, tvrdí odborníci z finančně poradenské společnosti DataLife.

Jasně, srozumitelně a viditelně

Nový občanský zákoník přináší v oblasti bankovních smluv vyšší ochranu spotřebitele. Smlouvy totiž musejí být psány srozumitelně, sankční podmínky musejí být jasně a viditelně definované a dokumenty mají být pochopitelné pro „osobu průměrného rozumu“. Navíc nesmí být pro slabší stranu zvlášť nevýhodné bez udání důvodu. „Díky novému občanskému zákoníku získají lidé mnohem více informací než doteď, ze zákona jim zprostředkovatel musí podat veškeré informace tak, aby jim klient porozuměl,“ říká Michaela Gajdošová,

vedoucí vzdělávání finančně poradenské společnosti DataLife. V případě, že banka nedodrží dané podmínky, může být smlouva napadena u soudu a následně prohlášena za neplatnou.

Změna podmínek? Právo k ukončení smlouvy

Další výraznou novinkou zákoníku je možnost vypovědět bankovní smlouvu v případě, že banka změní všeobecné obchodní podmínky. Ale pozor, toto klientské právo se nevztahuje na smlouvy o úvěru a obdobné smlouvy, stejně tak ani na jednorázový vklad. Do právní úpravy účtů navíc mají nově spadat i vkladní knížky.

„Banky a celkově větší finanční instituce můžou tyto změny přivítat, ačkoliv jim nyní přináší zvýšenou administrativní zátěž. Lze však očekávat, že banka, která dokáže klientům novinky lépe vysvětlit, tím v konečném důsledku podpoří prodej svých produktů a služeb,“ dodává Gajdošová.

Formální chyby smlouvy neruší

Mnoha změnami prošly v novém občanském zákoníku i běžné občanské smlouvy. Zákon je limituje mnohem méně a nevyžaduje v nich tolik informací jako doposud. Hlavní změnou jsou menší nároky na formální správnost smluv. Drobná chyba, například v psaní, adrese či počtech, už nebude důvodem ke zneplatnění smlouvy. Chyba ovšem nesmí mít zásadní vliv na význam smlouvy. Na všechny občanské smlouvy pak pohlíží zákoník v případě sporu spíše jako na platné než neplatné. ■